

คู่มือปฏิบัติงาน

เรื่อง

คู่มือปฏิบัติงานห้องอัลตราซาวด์

โดย

แพทย์หญิงรุจิลักษณ์ โรจน์ธำรงค์
นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ (ด้านเวชกรรม)

กลุ่มงานรังสีวิทยา โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
จัดทำวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

1.	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	3
2.	ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3
2.1	วัตถุประสงค์ (Objective).....	3
2.2	ขอบเขต (Scope).....	3
3.	ขั้นตอน วิธีการและกระบวนการ	4
3.1	กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibility & authority).....	4
3.2	คำจำกัดความ (Definition) หรือนิยามศัพท์.....	5
3.3	วิธีการและกระบวนการ.....	5
4.	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	7
5.	แผนภูมิแสดงขั้นตอนปฏิบัติงานการให้บริการตรวจทางอัลตราซาวด์	8

คู่มือปฏิบัติงานห้องอัลตราซาวด์

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มงานรังสีวิทยา โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า

2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.1 วัตถุประสงค์ (Objective)

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการให้บริการ การตรวจทางอัลตราซาวด์สำหรับผู้ที่มารับบริการของกลุ่มงานรังสีวิทยาโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า เพื่อการดูแลผู้ป่วยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 ขอบเขต (Scope)

ระเบียบปฏิบัติฉบับนี้ครอบคลุมถึงการตรวจอัลตราซาวด์ที่มีให้บริการในโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ทั้งผู้ป่วยนัดตรวจ และผู้ป่วยฉุกเฉิน

3. ขั้นตอน วิธีการและกระบวนการงาน

3.1 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibility & authority)

3.1.1 แพทย์

ลงบันทึก ประวัติ อาการสำคัญ ส่วนที่ส่งตรวจ ลงใบ request Ultrasound กรณีส่งนัดตรวจทั่วไป

ติดต่อปรึกษารังสีแพทย์กรณีที่ต้องการตรวจฉุกเฉิน โดยเป็นผู้ประเมินความเสี่ยงกรณีผู้ป่วยหนัก หรือผู้ป่วยวิกฤตว่าสามารถมารับบริการที่กลุ่มงานรังสีวิทยาได้อย่างปลอดภัยหรือไม่ ถ้าไม่ประเมินแล้วจะไม่ปลอดภัยให้พิจารณาตรวจอัลตราซาวด์เคลื่อนที่(Portable ultrasound)

ให้ข้อมูลแก่รังสีแพทย์เพื่อเตรียมการรับคนไข้ตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยหนัก และผู้ป่วยวิกฤต ที่มารับบริการที่กลุ่มงานรังสีวิทยา

3.1.2 ทีมการพยาบาล

3.1.2.1 รับคำสั่งแพทย์เมื่อมีความจำเป็นต้องรับการตรวจอัลตราซาวด์

3.1.2.2 ตรวจสอบใบ Request for X-ray หรือใบ Doctor order sheet ให้ตรงกับ ผู้รับบริการ ก่อนส่งผู้รับบริการไปห้องเอกซเรย์

3.1.2.3 กรณีผู้ป่วยนอก ให้ส่งผู้ป่วยมาทำการนัดหมายกับห้องเอกซเรย์ในกรณีที่ต้องนัดหมายล่วงหน้า

3.1.2.4 กรณีผู้ป่วยใน ให้ส่งใบ Request และเวชระเบียน มานัดหมายกับห้องเอกซเรย์

3.1.2.5 เตรียมผู้ป่วยก่อนการตรวจตามคำแนะนำในใบนัดตรวจ

3.1.2.6 ทำการประเมินสภาพผู้บริการก่อนการส่งตรวจทางรังสี หากเป็นผู้ป่วยหนัก หรือผู้ป่วยวิกฤต ดำเนินการตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยหนัก และผู้ป่วยวิกฤต ที่มารับบริการที่กลุ่มงานรังสีวิทยา และให้มีพยาบาลตามมาด้วย

3.1.2.7 คอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ในระหว่างการตรวจอัลตราซาวด์ ในกรณีผู้รับบริการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

3.1.3 ผู้นำส่ง

มีหน้าที่นำผู้รับบริการไปรับการเอกซเรย์หลังจากที่ทีมการพยาบาลตรวจสอบแล้วว่าถูกต้อง และนำผู้รับบริการกลับไปยังแผนกที่ส่งมาหรือแผนกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.1.4 ผู้ช่วยเหลือคนไข้ทำหน้าที่ลงทะเบียน (counter)

มีหน้าที่รับข้อมูลส่งตรวจผ่านระบบ HIS หรือ ใบ request ตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบสิทธิผู้ป่วย แล้วจึงลงทะเบียนผู้ป่วยในระบบ RIS ของกลุ่มงาน พิมพ์ใบรายการตรวจที่มี Barcode เพื่อส่งมอบให้ผู้ช่วยเหลือคนไข้ปฏิบัติหน้าที่ห้องอัลตราซาวด์

3.1.5 ผู้ช่วยเหลือคนไข้ทำหน้าที่นัด

มีหน้าที่รับใบ request ที่ผู้ป่วยหรือญาติถือมา หรือที่ส่งมาจากงานผู้ป่วยใน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในใบ Request แล้วดำเนินการตามขั้นตอนการนัดผู้ป่วย และออกใบนัดให้ผู้ป่วย

3.1.6 ผู้ช่วยเหลือคนไข้ทำหน้าที่ห้องอัลตราซาวด์

3.1.6.1 ตรวจสอบให้บริการและปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์ติดตามรายละเอียดในการส่งตรวจ

3.1.6.2 นำใบลงทะเบียนการตรวจมาที่ห้องตรวจอัลตราซาวด์

3.1.6.3 เตรียมเครื่องอัลตราซาวด์ ห้องตรวจและอุปกรณ์พร้อมตรวจ ลงบันทึกใน Check list ประจำวัน

3.1.6.4 เตรียมผู้ป่วยพร้อมรับการตรวจโดยรังสีแพทย์

3.1.6.5 ช่วยเหลือผู้ป่วย และเฝ้าระวังผู้ป่วยขณะรับการตรวจโดยรังสีแพทย์

3.1.6.6 ส่งผู้ป่วยกลับหน่วยงานที่ส่งตรวจ หรือแจ้งให้ผู้ป่วยมารับการตรวจที่ห้องตรวจตามวัน

นัด

3.1.7 รังสีแพทย์

3.1.7.1 ทำการตรวจผู้ป่วยที่นัดมาทำการตรวจ ultrasound

3.1.7.2 รับผิดชอบกรณีผู้ป่วยฉุกเฉิน

3.1.7.3 ประเมินความเสี่ยงกรณีผู้ป่วยกรณีผู้ป่วยหนัก วิกฤต หรือมีอาการทรุดลงขณะตรวจ

3.1.7.4 รายงานผลการตรวจภายใน 3 วันทำการ กรณีผู้ป่วยในรายงานผลภายในวันตรวจ กรณีผู้ป่วยฉุกเฉินรายงานผลเร็วที่สุด หรือตัดสินใจแจ้งผลแก่แพทย์ผู้ส่งตรวจทางโทรศัพท์กรณีผลตรวจวิกฤต (critical findings)

3.2 คำจำกัดความ (Definition) หรือนิยามศัพท์

3.2.1 รังสีแพทย์ หมายถึง แพทย์ซึ่งได้รับวุฒิปริญญาตรีวิทยาศาตร์ หรือรังสีวิทยาบัณฑิต หรือรังสีวิทยาวินิจฉัย

3.2.2 การตรวจอัลตราซาวด์ หมายถึงการตรวจอวัยวะภายในด้วยคลื่นเสียงความถี่สูง

3.2.3 ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในที่ได้รับการส่งมานัด และตรวจ ultrasound ที่กลุ่มงานรังสีวิทยา

3.2.4 ผู้ป่วยใน หมายถึง ผู้ที่มาใช้บริการและนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลและลงทะเบียนเป็นผู้ป่วยใน

3.3 วิธีการและกระบวนการงาน

3.3.1 ด้านผู้มารับบริการและการให้บริการ

เมื่อผู้รับบริการมาถึงกลุ่มงานรังสีวิทยา

3.3.1.1 ผู้ช่วยเหลือคนไข้ทำหน้าที่ลงทะเบียนการตรวจสอบ ชื่อ-สกุล HN ของผู้รับบริการให้ตรงกับใบ Request และ ใบนัดผู้ป่วยที่ออกโดยกลุ่มงานรังสีวิทยา สอบถามการเตรียมตัวว่าได้กระทำตามคำแนะนำครบถ้วนหรือไม่

3.3.1.1.1 ถ้าเตรียมตัวถูกต้องครบถ้วนดำเนินการลงทะเบียน

3.3.1.1.2 ถ้าเตรียมตัวไม่ถูกต้อง ปรึกษารังสีแพทย์ว่าสามารถทำการตรวจได้ หรือต้องเลื่อนนัด หากต้องเลื่อนนัด แจ้งผู้ป่วยและญาติเพื่อขอเลื่อนนัด อธิบายผู้ป่วยให้เข้าใจ นัดวันตรวจใหม่ตามขั้นตอนการนัดผู้ป่วย

3.3.1.2 ผู้ช่วยเหลือคนไข้ทำหน้าที่ลงทะเบียนลงบันทึก การส่งเอกซเรย์โนโปรแกรม HIS (SSB) และลงทะเบียนในระบบ RIS (Envision) Scan ใบ request เข้าระบบ RIS และพิมพ์เอกสารสำหรับเจ้าหน้าที่ห้อง Ultrasound

3.3.1.3 ตรวจสอบสิทธิ์ หากต้องชำระเงิน แจ้งผู้ป่วยหรือญาติดำเนินการชำระค่าตรวจที่ห้องการเงิน

3.3.1.4 ผู้ช่วยห้อง Ultrasound เรียกผู้ป่วยเข้าห้องตรวจตามลำดับก่อนหลัง หรือลำดับความเร่งด่วน ตรวจสอบชื่อ นามสกุลผู้ป่วยให้ตรงกับเอกสาร และชื่อที่เรียกจาก Worklist

3.3.1.5 ปฏิบัติงานตามคู่มือ เรื่อง ”การป้องกันอันตรายจากรังสี” และ ”คู่มือการป้องกันการติดเชื้อ”

3.3.1.6 รังสีแพทย์ทำการตรวจ ultrasound โดยตรวจสอบชื่อและนามสกุล ส่วนที่ตรวจ ให้ตรงกับ เอกสาร และ worklist ก่อนทำการตรวจ บันทึกภาพลงในระบบ PACS

3.3.1.7 ผู้ช่วยเหลือคนไข้แนะนำให้ผู้รับบริการมาพบแพทย์ผู้ส่งตรวจตามวันนัด หรือไปติดต่อพยาบาลประจำแผนกเพื่อพบแพทย์ต่อไปกรณีฉุกเฉิน หรือติดต่อประสานงานให้รับผู้ป่วยกลับหอผู้ป่วยกรณีผู้ป่วยใน

3.3.1.8 รังสีแพทย์รายงานผลในระบบ PACS

3.3.2 ด้านการดูแลเครื่องอัลตราซาวด์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

Preventive maintenance เครื่องอัลตราซาวด์ตามกำหนดเวลา

การดูแลรักษาเครื่องอัลตราซาวด์ (กิจกรรมทุกวัน) ให้ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยประจำห้อง Ultrasound ปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.3.2.1 ทำความสะอาดตัวเครื่องอัลตราซาวด์ ด้วยผ้าชุบน้ำบิดหมาด หลังใช้งานเสร็จ และระหว่างใช้งานหากสกปรก

3.3.2.2 ทำความสะอาดหัวตรวจและสายตรวจ ด้วยผ้าชุบน้ำ

3.3.2.3 ตรวจสอบความครบถ้วน สภาพ ของหัวตรวจและสาย

3.3.2.4 เปิดเครื่อง UPS ตรวจสอบว่าไฟเข้าปกติ ไม่มีเสียงเตือน

3.3.2.5 เปิดเครื่อง Ultrasound ตรวจสอบว่ามีไฟเข้า และเปิด Application ได้เป็นปกติ

3.3.2.6 ตรวจสอบหน่วยความจำ หากหน่วยความจำมีข้อมูลเกินกว่า 85% แจ้งรังสีแพทย์เพื่อจัดการให้มีพื้นที่จัดเก็บภาพเพียงพอ

3.3.2.7 ตรวจสอบการเชื่อมต่อกับระบบ PACS โดยเปิดดูว่า มี worklist ของปัจจุบันแสดงอยู่หรือไม่

3.3.2.8 ทำความสะอาดแผ่นกรองอากาศทุกวันที่ 5

- 3.3.3 การดูแลความพร้อมบริการห้องตรวจและอุปกรณ์อื่นๆ
 - 3.3.3.1 ทำความสะอาดเตียงตรวจ และปูผ้าปูเตียง
 - 3.3.3.2 เตรียมผ้าปูสะอาดพร้อมใช้ และเพียงพอสำหรับการตรวจ
 - 3.3.3.3 เตรียม Gel สำหรับตรวจ ultrasound พร้อมใช้และเพียงพอ
 - 3.3.3.4 เตรียมเวชภัณฑ์ป้องกันการติดเชื้อ เช่นถุงมือยาง หน้ากากอนามัย พร้อมใช้และเพียงพอต่อการให้บริการ
 - 3.3.3.5 ตรวจสอบความสะอาดของห้อง ultrasound
 - 3.3.3.6 ตรวจสอบการทำงานของเครื่องปรับอากาศ

4. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ใช้เวลาบริการโดยประมาณ 30-45 นาทีต่อผู้ป่วย 1 ราย

5. แผนภูมิแสดงขั้นตอนปฏิบัติงานการให้บริการตรวจทางอัลตราซาวด์

